

14^ο Συνέδριο ΕΨΕ: Θεραπείη η Ψυχανάλυση;

Νίκος Λαμνίδης*

**Καθ' οδόν προς την Περάτωση μίας Ανάλυσης.
Έκβαση και Αναμενόμενη Έκβαση.**

Στην εργασία αυτή παίρνω σαν αφορμή μία κλινική φάση μίας ανάλυσης, τη φάση της περάτωσης, για θα διατυπώσω ορισμένες κλινικές και θεωρητικές υποθέσεις που συνδέουν το ερώτημα της ψυχαναλυτικής *έκβασης* (the outcome question) με το ερώτημα της ψυχαναλυτικής *διαδικασίας* και *διεργασίας* (the process question).

Αναφέρομαι στην περίπτωση ενός αναλυόμενου όπου η διεργασία του τέλους της ανάλυσης του ξεκίνησε γύρω από ένα όνειρο, όπου ο ίδιος έρχεται σε σεξουαλική επαφή με την κόρη του.

Θα εξετάσω τη φύση ασυνείδητων διαδικασιών που δείχνουν να λαμβάνουν χώρα εντός και εκτός του αναλυτικού πλαισίου. Πώς δηλαδή αυτό που αναφέρεται από τον αναλυόμενο ως εξωτερικό ψυχικό συμβάν (μία τραυματική «εγκατάλειψη» από την μητέρα του) γίνεται μεταβιβαστικό και, εν τέλει, ενδοψυχικό συμβάν, για να ξαναγίνει πάλι σχεσιακό συμβάν, μέσα στην τρέχουσα (ενεστώσα) διαπροσωπική ψυχική του ζωή και μέσα στην αναλυτική σχέση. Έτσι κάθε (αρχικώς) ενσωματωμένο και ενδοβλημένο ψυχικό (τραυματικό) σύμπλεγμα, διαμέσου της μεταβιβαστικής επεξεργασίας και αναδιάταξης, εσωτερικεύεται ως (συμβολοποιημένο, εν τέλει, και διαλυμένο, δηλαδή εν μέρει απωθημένο και εν μέρει μετουσιωμένο) Οιδιπόδειο σύμπλεγμα. Με άλλα λόγια εσωτερικεύεται ως ψυχικό δίκτυο βασικών ψυχικών μονάδων (συμπλόκων) εαυτού-αντικειμένου-συναισθήματος (Kernberg). Η ενδεχόμενη, κατά το μάλλον ή ήττον συμβολικά διεργασμένη, επιστροφή του απωθημένου Οιδιποδείου μπορεί να συνιστά και άγχος-σήμα συναφές με την επερχόμενη περάτωση.

Κατά την διάρκεια αυτής της (τελεολογικά ορισμένης έκβασης της) αναλυτικής πορείας, μία σειρά παράλληλων (παράπλευρων) εκβάσεων αναμένεται να λάβουν χώρα, και θα εξετασθούν. Οι πολλαπλές διαστάσεις και κόμβοι (τα *δικτυακά* χαρακτηριστικά) του ενδοβλημένου τραυματικού ψυχικού συμπλέγματος αναμένεται να ενεργοποιηθούν μέσα στη μεταβίβαση και να κινητοποιήσουν πλείστες όσες ψυχικές διεργασίες.

Ειδικότερα θα εξετασθεί πώς (α) κατά την καθημερινή αναλυτική επικοινωνία και αλληλεπίδραση, (β) μέσα στο περίγραμμα (context) του ελεύθερου συνειρμού (του αναλυόμενου) και της ελευθέρως κυμαινόμενης προσοχής (του αναλυτή) και (γ) κατά την διαρκή ερμηνευτική εργασία (αναλυτή και αναλυόμενου), επιτελείται μία πολύ μεγάλη ποσότητα από σειρές μικρο-ρυθμίσεων της *διαπερατότητας του προσυνειδητού*, τόσο στο σύνορό του με την αντίληψη-συνείδηση όσο και στο σύνορό του με το ασυνείδητο.

Ο Krause υπολόγισε την ποσότητα της σειράς ανταλλαγών γέλιου, μέσα στις αλληλεπιδράσεις μητέρας-παιδιού (κατά τα 6 πρώτους μήνες της ζωής), που προϋποτίθενται για να λιβιδινοποιηθεί η επιθετικότητα και να εγκαθιδρυθούν σχετικώς επαρκείς αντεπενδύσεις της, σε αρκετές δεκάδες χιλιάδες.

Ανάλογα μεγάλου αριθμού σειρές ποσοτικών μετατοπίσεων στις επενδύσεις και αντεπενδύσεις των επιμέρους αμυντικών διατάξεων και, εν τέλει, μεγάλες σειρές ποιοτικών μετασχηματισμών στη γενική συγκρότηση του εγώ, αναμένεται να φέρουν αναδιάταξη των αμυντικών του δομήσεων και ανάδειξη αυτών των ψυχικών στοιχείων που οι Freud, Ferenczi, Klein, Kris, Bion και Winnicott (μεταξύ άλλων) αποκάλεσαν *ικανότητες* (capacities) της ψυχικής συσκευής, του εαυτού και του εγώ.

Οι ικανότητες αυτές είναι δυνάμει ενσωματωμένες στα αναπτυξιακά *ενδεχόμενα* (contingencies). Με αυτά ο αναλυτής έχει ήδη αναπτύξει προ-ιδεασμούς (pre-conceptions), όπως εξελίσσεται μέσα στο χρόνο η πορεία του διϋποκειμενικού πεδίου που αναπτύσσεται στην ανάλυση αυτή.

Έτσι παρουσιάζεται και εξετάζεται μία άλλη πτυχή της φροϋδικής σύλληψης της *Nachträglichkeit*: πώς η στιγμή που η έκβαση της ανάλυσης αρχίζει να σχηματοποιείται είναι ταυτόσημη με την στιγμή της έναρξης των διαδικασιών περάτωσης. Με άλλα λόγια, πώς ανάμεσα στην αναλυτική διαδικασία και στην ίαση (θεραπεία ή έκβαση) παρεμβάλλεται μία άλλη, ζωτική για την εξέλιξη αυτή, ψυχική διαδικασία: η *διεργασία πένθους*.

Η μεταβίβαση, φυσικά, ουδέποτε επιλύεται πλήρως (Laplanche), αλλά προσβλέπουμε (εξ ου και η τελεολογία) η ανάλυση να επιφέρει μεταθέσεις, μετωνυμίες και επανεπενδύσεις σε αρκετά μεγάλες ποσότητες ώστε να διασφαλιστεί επαρκής ψυχικός χώρος ελευθερίας για τον (πλέον, πρώην) αναλυόμενο.

* Ο Νίκος Λαμνίδης είναι Ψυχίατρος- Ψυχαναλυτής, Ομαδικός Αναλυτής, διδάσκων αναλυτής της Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας και της Διεθνούς Ψυχαναλυτικής Ένωσης(IPA), Fellow του Κολλεγίου των Ερευνητών της IPA.